

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent práce

Název práce: Postoje populace k životnímu prostředí: Determinanty udržitelnějšího dopravního chování

Autor/ka práce: Alice Bémová

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Petr Soukup, Ph.D.

Navržené hodnocení: B

Zdůvodnění vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

Úvodem svého posudku bych chtěl říci, že práce zpracovává důležité a aktuální téma (determinanty udržitelné mobility, konkrétně pořízení elektromobilu a omezování automobilové dopravy). Práce má potenciál přispět do současné teoretické debaty o motivaci udržitelného dopravního chování a potenciálně může nabídnout i prakticky užitečné tipy pro podporu udržitelné mobility.

Hodnocení práce jsem snížil na stupeň B, a to zejména proto, že práce nedostatečně propojuje teoretický model (model vycházející z teorie VBN) a empirické výsledky. Práci podle mého ubírá na kvalitě, že se důsledně nevěnuje testování teoretického modelu, ale místo toho je zbytečně deskriptivní. Práce také obsahuje určité drobné nedostatky, na které upozorňuji níže.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Celkově je výzkumná otázka formulována jasně, ale práce se rozbíhá do různých směrů. Autorka se v úvodu hlásí k teoretickému rámci VBN teorie (s. 9), ale tento rámec využívá jen velmi volně při analýze faktorů nákupu elektromobilu a ochoty omezit automobilovou dopravu.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Ano, v literatuře však dominují starší texty. Často jsem postrádal aktuálnější literaturu (např. z posledních 3-5 let) a hlavně kritickou diskusi některých starších teorií, které autorka využívá (např. teorie postmaterialistických hodnot).

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Kvalita dat je dobrá, kvalita analytického zpracování je také dobrá.

Nesouhlasím s interpretací některých výsledků práce, ale jedná se o drobné detaily. Např. v modelu z Tabulky 23 pravděpodobně hraje kolinearita hraje rel. významnou roli, což je zřejmé z toho, že vyloučení stat. nesig. prediktorů značně klesá R-square. Jinými slovy, v modelu je řada proměnných, které mají nesig. vliv samostatně (patrně v důsledku kolinearity), ale společně predikují DV.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Pokud zůstanu u teoretického rámce teorie VBN, tak hlavním problémem práce je, že tento model používá jako zdůvodnění pro zahrnutí některých proměnných, ale důsledně s ním nepracuje a dále ho nerozvíjí. Autorka toto omezení sama přiznává v diskusi práce.

Uvedu příklad, který to ilustruje. Autorka zjišťuje (Tabulka 21 na s.76), že postmaterialistické hodnoty, ale nikoli NEP nebo přijetí odpovědnosti, predikují pořízení elektromobilu. Z teoretického hlediska je tento výsledek pozoruhodný, protože zpochybňuje zřetězení faktorů předpokládané v teorii VBN, kdy by hodnoty měly být rel. nejvzdálenějším faktorem a normy naopak nejbližším faktorem pro-environmentálního chování. Teoreticky bych proto očekával, že pokud v modelu kontrolujeme normy (anebo dokonce NEP), tak hodnoty již nebudou mít na pořízení elektromobilu vliv.

Takové hypotézy by mělo smysl přímo testovat (mediační testy, strukturní model). Nicméně i z regresních modelů, které autorka prezentuje, by se daly odvodit zajímavější teoreticky relevantní závěry.

Určitým problémem celé práce je, že se v ní objevuje velké množství materiálu (např. deskriptivní statistiky a třídění druhého stupně), testy předpokladů modelu apod., které práci znepřehledňují. Řada těchto materiálů by mohla být obsažena a autorka by mohla věnovat hlavní část práce podstatným výsledkům.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých? Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí? Kvalita odkazového materiálu a jazyka je dobrá. Formátování tabulek a obrázku příliš dobré není, lepší by bylo vycházet z nějaké ustálené normy (např. APA 7).

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li nějaké).

I přes výše zmíněné nedostatky pokládám práci za velmi dobrou a mám radost, že se autorka tímto tématem zabývala. Hlavně ale doufám, že svou práci přepracuje do podoby článku, který publikuje. Přeju jí hodně úspěchů v další práci.

8. Náměty na diskusi při obhajobě práce.

(a) Jak si vysvětlujete, že hodnoty hrají relativně větší roli při výběru elektromobilu, než představy (NEP), anebo připisování odpovědnosti za environmentální problémy?

(b) Jak si vysvětlujete, že oproti tomu postmaterialistické hodnoty hrají relativně malou roli v omezení využívání automobilu a jaké to má implikace pro VBN teorii?

(c) Jak si myslíte, že vaše práce přispívá k rozvoji modelu VBN?

Celkové hodnocení práce: B

Datum: 7.6. 2024

Podpis:

Mgr. Jan Urban, Ph.D.